

DELİ BİRÂDER GAZÂLÎ'NİN BİR MECMUADA YER ALAN ŞİİRLERİ

Abdullah EREN¹

ÖZET

Klasik Türk edebiyatının kaynaklarından olan mecmualar; çoğu dîvânlarda yer alan şiirleri ihtiva etmekle birlikte, başka hiçbir yerde bulunmayan çok sayıda şiirin kaybolmaktan kurtularak günümüze ulaşmasına vesile olmuştur. Mecmualar üzerine yapılan çalışmalarla birlikte bu mahiyetteki birçok şiir gün yüzüne çıkmaya devam etmektedir.

Şiirlerinin çoğu tezkirelerde yer alan Deli Birâder Gazâlî'nin bu çalışmaya konu olan üç şiiri İ.B.B. Atatürk Kitaplığındaki elyazması bir mecmuada bulunmaktadır. Bu şiirlere başka kaynaklarda rastlanmamıştır. Şiirlerden ilki bir gazel olup sevgili ve âşık ile ilgili konuları ihtiva etmektedir. İkincisi on birli bendlerden oluşan tasavvufî-rindâne muhteva ve tarzda bir şiirdir. Üçüncüsü de tasavvufî-rindâne muhteva ve tarzda bir terci-benddir. Çalışmamıza konu ettiğimiz bu üç şiir, tezkirelerde şair hakkında sıklıkla dile getirilen laubali ve şuh mizaç ile hiciv, hezl ve latifecilik vurgusuna dayalı tariflerden uzak olarak kaleme alınmıştır.

Bu çalışmada, Deli Birâder Gazâlî'nin hayatı, sanatı ve eserleri hakkında verilen kısa bilgilerin ardından ilgili şiirlerin tanıtımı, transkribe metni ve ek olarak orijinal metinleri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Deli Birâder Gazâlî, klasik Türk şiiri, şiir mecmuası.

POEMS OF DELİ BİRÂDER GAZÂLÎ IN A MECMUA

ABSTRACT

The mecmuas are among the important sources where classical Turkish literature products are recorded. Most of the poems in mecmuas are also found in divans. But there are many poems in them that cannot be found anywhere else. These poems have been saved from being lost by means of mecmuas and thus have survived to the present day. Many poems in this state continue to emerge with the studies on the mecmuas.

Three poems of Deli Birâder Gazâlî, which are the subject of this study, are in a manuscript magazine in the I.B.B. Atatürk library. These poems have not been found in other sources. The first of the poems is a lyric and contains topics related to beloved and lover. The second is a poem that has sufi-rind content and style, each of its parts are composed eleven lines. The third is a terci-bend that has sufi-rind content and style. These poems of the poet bear the style of a classic poet of classical Turkis literature, far from the general expressions about him in the tadhkiras. Tadhkira writers generally say that he had an unbuttoned temperament and censorious, ironic and sarcastic style.

In this study, after the brief information about the life, art and works of Deli Birâder Gazâlî, transcribed text and then manuscript text of the relevant poems are included.

Keywords: Deli Birâder Gazâlî, classical Turkis poetry, poem mecmua.

¹ Prof. Dr., Ordu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, abduallaheren@odu.edu.tr.

GİRİŞ

Deli Birâder Gazâlî, 15-16. yüzyıl klasik Türk edebiyatının temsilcilerindendir. Asıl adı Mehmed olup, Bursa'da dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Bursa'da medrese ve tasavvuf eğitimi almış ve burada müderrislik yaptıktan sonra Manisa'da Şehzade Korkud'un maiyetinde bulunmuştur. Şehzade'nin ölümünün ardından Geyikli Baba Zaviyesi'nde şeyh olmuş, kısa bir müddet sürdürdüğü bu görevin ardından Sivrihisar, Akhisar, Agros ve Amasya'da müderrislik yaptıktan sonra emekli olup İstanbul Beşiktaş'ta bir konak, mescit, zaviye ve hamam yaptırmıştır. Dedikodular sebebiyle hamamı yıkılınca, sahibi olduğu mülkleri satıp Mekke'ye gitmiş ve orada bir mescit ve bahçe inşa ettirmiştir. Bir süre sonra burada vefat etmiş ve mescidinin avlusuna defnedilmiştir. Vefat tarihi kaynaklarda 1534, 1535 veya 1536 olarak verilmektedir (Işınsoy Durmuş 2014).

Tezkirelerde şair hakkında genellikle birbirinin tekrarı ifadeler yer alır. Sehî, onun kendi vadisinde güzel ve eşsiz şiirlerinin bulunduğunu, fakat latifelerinin oldukça fâhiş olup rahatsızlık verici mahiyette bulunduğunu söyler (İpekten vd. 2017: 109). Latîfî, laubali ve şuh tabiatı sebebiyle "Deli Birâder" lakabıyla şöhret bulduğunu, aynı zamanda kâmil ve fâzıl birisi olmasına rağmen hiciv ve hezle fazlaca meyilli olduğunu; çok sayıda güzel ve hoş kıta ve tarihlerinin bulunduğunu, bunlar dışındaki şiirlerinin nadir olduğunu ifade eder (Canım 2018: 388, 390). Kınalızâde, oldukça serbest tabiatlı, rint ve çapkın olarak tanımladığı şairin, söz ustaları içerisinde beğenilmese de hiciv, kıta ve tarih manzumelerinde başarı sağladığını dile getirir (Sungurhan 2017: 636, 639). Riyâzî, hoş ve serbest tabiatına dayalı olarak çoğu şiirlerini latife tarzında kaleme aldığını söyler (Açıkgöz 2017: 248). Âlî, şiirleri içerisinde kıtalara daha fazla ihtimam gösterdiğini; tarzının çok güzel olmadığını, kullandığı kelimelerin günlük dilin ötesine geçememekle şiirlerinde inceliği yakalayamadığını iddia eder (İsen 2017: 183). Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere tezkireciler onu genellikle laubali ve şuh mizaçlı; latife, hezl ve hiciv söylemeye meyilli bir şair olarak tarif etmekte, kıta ve tarih manzumeleri bakımından başarılı bulmaktadır.

Gazâlî'nin bahname türünde kaleme alınmış olan *Dâfi'u'l-Gumûm ve Râfi'u'l-Humûm'u*, Hanefî fakihlerinden Mergînânî'nin *Hidâye Şerhu Bidâyetü'l-Mübtedi* isimli eserinin bazı bölümlerinin mesnevî şeklinde manzum çevirisi olan üç yüz altmış beyitlik *Miftâhu'l-Hidâye*'si (Gözitok 2014: 109,111), Beşiktaş'ta yaptırmak istediği konak, bahçe, mescit, zaviye ve hamama kaynak temin etmek amacıyla devlet erkânından destek almak için kıta nazım şekliyle kaleme aldığı otuz bir beyitten oluşan *Cerr-nâme*'si (Zülfe 2008: 123,124), hamam ve havuzunun yıkırılması üzerine üzüntüsünü dile getirdiği *Kapluca-nâme*'si (Gökyay 1994: 135)², muhammes nazım şekliyle yazılmış altı bendlik dinî konulu *Elif-nâme*'si (Taş 2008: 646-648), Mekke'den İstanbul'a gönderdiği mensur bir başlangıç ile "eyü mi" redifli yetmiş üç beyitlik manzumeden oluşan mektubu (Kut 1973-1974: 223, 224) ile tezkire ve mecmualarda yer alan irili ufaklı birçok şiiri günümüze ulaştırmıştır. Ayrıca Bursalı Mehmed Tâhir, şairin Farsça *Mir'atü'l-Kâ'inât* adlı bir eseri olduğunun ve bu eserin Hazret-i Âdem'in yaratılışından Kanunî Sultan Süleyman devrine kadar olan tarihi ihtiva ettiğinin rivayet edildiğini (Yavuz ve Özen

² Gökyay, bu manzumenin yirmi beş beyit olduğunu söylemektedir. Gökyay'ın bir makalesinde ve Âşık Çelebi'nin tezkiresinde ilgili manzumenin altı beyti yer almaktadır (Gökyay 1970: 19; Kılıç 2018: 697, 698).

1972: II, 131); Ayvansarâyî, sonradan bazı dostlarının şiirlerini toplayarak dîvânını tertip ettiklerini söyler (1281: 119).

Şairin bu çalışmaya konu olan üç şiiri, İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Yazma Eserler Koleksiyonunda bulunan OE Yz 0825 kayıtlı yazmadaki şiir mecmuası içerisinde 59a-61b varaklarında *Deli Birâder* (Gazel), *Mu'aşşer-i Deli Birâder* ve *Tercî'-bend-i Deli Birâder* başlıkları altında yer almaktadır.³

Şiirlerin ilki olan Gazelde, yedi beyit bulunmaktadır. Sevgili ve âşık ile ilgili konular işlenmektedir. Şairin mahlası, "Delü şanmağ *Birâder* uşludur" şeklinde geçmektedir. İkinci şiir, *mu'aşşer* başlığı altında verilmekle birlikte on birer mısralık bendlerden oluşmaktadır. Bend sayısı beştir. Bendlerin sonundaki mısra nakarattır.⁴ Tasavvufi-rindane bir üslup ile yazılmıştır. Mahlas, dördüncü bendde "Olalım biz de *Birâder* gibi bir *Dîvâne*" şeklinde yer almaktadır. *Tercî'-bend*; dördüncü bendi dokuz, diğerleri onar beyitlik beş bendden oluşan bir şiirdir. Bu şiirde de tasavvufi-rindane üslup hâkimdir. Şair, *Deli Birâder* mahlasını "Vaşla ırgür *Birâderi* dâyim/ Her gün olur *Delüye* bayram", *Gazâlî*'yi ise ardından gelen beyitte "Ço *Gazâlî* kirişme-i gâzeli/ Virme ol şîve ile nazma nizâm" şeklinde zikretmiştir.

Şiirlerde, klasik bir dîvân şairinin sade ve samimi anlatımı göze çarpmaktadır. Bunlar içerisinde *tercî'-bend*, zengin ve derin muhtevanın sade ve derli toplu bir anlatımla dile getirilmesi bakımından ve nasihatname türünün başarılı bir örneği olarak ayrıca dikkat çekicidir.

METİNLER⁵

(59a) **Gazel**

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

1. Mağhar-ı luğf-i Hâk o meh-rûdur

Hîç gümân itmegil ki hâk budur

2. Şanma cânâ güzellik esbâbı

Hâl ü hağğ ile çeşm ü ebrûdur

³ İlgili yazma e-yayın olarak http://aturkkitapligi.ibb.gov.tr/kutuphane3/yazmalar/OE_Yz_0825.pdf adresinde bulunmaktadır ve bu çalışmada yer alan şiirler bu kaynaktan alınmıştır.

⁴ "Pâk-rû pâk-nazar 'âşık-ı dîdâr olalım" şeklindeki bu mısra *Deli Birâder*'le aynı asırda yaşamış olan Bursalı Rahmî (ö. 1567-1568) *Dîvânı*'nda yer alan bir musammâtın (Erdoğan 2017: 93-96) da nakaratıdır.

⁵ Orijinal metinde bulunmayan ifadeler parantez içerisinde verilmiş, noktası unutulmuş veya yanlış noktalanmış harfler düzeltilerek transkribe edilmiştir. Diğer değişiklikler dipnotlarda gösterilmiştir.

3. Vardurur şüretiñde bir ma'nî
Seni güzel gözükdüren odur
4. Boğazımdan geçer hemân-demde
Hınçeriñ şanki bir içim şudur
5. Yaturam gıce şubha dek bî-ğod
Şanur anı görenler uyğudur
6. Öykünürmiş şeker lebünje didim
Nâz (ile) güldi didi tatludur
7. 'Aşka şatdı metâ'-ı 'aqlı tamâm
Delü şanmañ Birâder uşludur

(59b) **Mu'aşşer-i Deli Birâder**

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

I

Şüfî gel şâfî şafâ ehli ile yâr olalum
İçelüm cām-ı muşaffâ niçe huşyâr olalum
Reh-i 'aşka düşelüm t̄alib-i dildâr olalum
Terk idüp hırka ile tâcı sebük-bâr olalum
Yanalum yakılalum derde giriftâr olalum
Ya'nî bir serv-i hevâ-bağşa hevâdâr olalum
Nâm u nâmûsı koyup bî-dil ü bî-'âr olalum
Açalum cân gözini kâşif-i esrâr olalum
Dimezüz saña uyup nefse günehkâr olalum
Ya mülevveşlik idüp mühmil ü murdâr olalum

Pāk-rū pāk-naẓar 'āşık-ı dīdār olalum

II

İrdi çün faşl-ı bahār oldu hoş-eyyām-ı şerīf
'Ayş u 'işret demi geldi ne tūrursın be ẓarīf
Lutf-i tab'ur̄ var ise olmayalum şöyle keşīf
İdelüm ğam yükini rıtl-ı girān ile ẓaff
Şimdi kuvvet bulacaķ vaktdür(ür) cümle za'if
Vechi yoķ kim olavuz biz ğam (ile) zār u naḥīf
İdelüm 'ayş-ı rebī' olmadın eyyām-ı ẓarīf
Bulalum sākī-i bezm olmağa bir yār-i zarīf
Sevelüm anı olalım reh-i 'aşķında 'afīf
Yüzümüz şu gibi yirde içimiz şāf u laṭīf
Pāk-rū pāk-naẓar 'āşık-ı dīdār olalum

III

Oldı enfāş-ı Mesīḥī nefes-i bād-ı şabā
İtdi emvāt-ı nebātātı ser-ā-ser iḥyā
Behceti ğālib olup cennete döndi dünyā
Gelünüz cem' oluban bir yere bir kaç zurefā
(60a) İçelüm cām-ı muşaffā sürelüm zevķ u şafā
Devr elinden niçeye dek çekelüm cevr ü cefā
Bulalum bir büt-i zībā ki ola kân-ı vefā⁶
Olalum 'āşık-ı şeydā dil ü cān ile arja
Virelüm āyine-i cāna yine tāze cilā
Bulavuz derd ü ğama ola ki anıñla devā
Pāk-rū pāk-naẓar 'āşık-ı dīdār olalum

⁶ ola kân-ı vefā: ola ol kân-ı vefā.

IV

Yine hem-dem idelüm cāmı ğam-ı cānāna
Nār-ı şevk ile idelüm dāğ-ı muḥabbet cāna
Olalum şem'-i ruḥ-ı ḥūblara pervāne
'Āşıkāne girelüm baş açuben meydāna
Olalum biz de *Birâder* gibi bir *Dīvāne*
Şalalum şīt ü şadāyı yine bu devrāna
Varalum gūşe-i meyhāneye hoş rindāne
İçelüm bāde-i 'aşkı olalum mestāne
Girelüm 'arşa-i meydāna yine merdāne
Başalum 'aşk-ı civāniye kadem pīrāne
Pāk-rū pāk-nazar 'āşık-ı dīdār olalum

V

Niçe bir ḥāṭır-ı dildārı ri'āyet idelüm
Seg rakībıne anıḡ şöyle ḥimāyet idelüm
Varalum Ḥazret-i Pāşāya şikāyet idelüm
Kışsamuz yār ile ser-cümle ḥikāyet idelüm
Dir (i)se şefkat idüp saḡa 'ināyet idelüm
Koyalum cengi rakīb ile ferāgat idelüm
Varalum gūşe-i 'uzletde 'ibādet idelüm
Devlet-i şāha du'ā itmege 'ādet idelüm
Ol meh(e) 'aşk-ı mecāzī'i ḥaḳīḳat idelüm
Görmege haftada bir kerre ḳanā'at idelüm
Pāk-rū pāk-nazar 'āşık-ı dīdār olalum

(60b) **Tercī'-bend-i Deli Birâder**

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

I

1. Ma'rifet güllerin hüveydâ kııl
Yine dil bülbülün(i) şeydâ kııl
2. Tûṭi-i cāna göster āyīne
Anı bu şūret ile gūyā kııl
3. Cehlden kırtarup 'ulūm ile
Göñüli mürde iken ihyā kııl
4. Yāre ḥaşr eyleyüp tevellānı
Cümle aḡyārdan teberrā kııl
5. Tālibe olur āḫiretde ḥicāb
Hele sen bāri terk-i dünyā kııl
6. Olma efsürde pür-ḥarāret olup
Āteş-i 'aşk ile yanup yakıl
7. Mest olup bāde-i muḥabbetle
Cānı medhūş u 'aklı şeydā kııl
8. Cūşa gel derd ile ḥurūş eyle
Kaṭre iken özünj deryā kııl
9. Gözünj yumup iki 'ālemden
Bir nazar kendünj temāşā kııl

10. Olup esrâr-ı 'aşk ile hayrân
Eyle rindâne 'âlemi seyrân

II

1. Gel gel ey t̄alib-i cemâl-i yâr
İt temâşâ tuymasun aġyâr
2. Yâr tenhâ vü hâne hâlîdür
Leyse fî'd-dâri ġayrinâ deyyâr
3. Bu cihân ġülşeninde bülbül yok
Yoġsa her ġüşede niçe ġül var
4. Anı görmege ġöz gerek ammâ
İtmez idrâk dîde-i pür-hâr
5. ġöz(i) yummaġda perde-i ġaflet
Kime 'arz-ı cemâl ide dildâr
- (61a) 6. Perde-i ġafleti ġötür dilden
ġâbdan çeşm-i cânı kıl bîdâr
7. Bir nazâr eyle hey iki ġözüm
İşte baġ cennet işte baġ dîdâr
8. Pendimi itmedinġ kabûl evvel
Sözüme geldin işte âġir-i kâr

9. Kâr u bârî ғаğıt otur epsem
Saға sözüm budur benim her bâr

10. Olup esrâr-ı 'aşk ile Һayrân
Eyle rindâne 'âlemi seyrân

III

1. Zerreğe şayma mihr-i rağşânı
Kağrece görme bağr-i 'ummânı

2. Şusuz ol Һızır elinden eyleme nüş
Şunsa minnetle âb-ı Һayvânı

3. Kavs-i meh gibi olsa çarğ üzre
Alma il sofrasındaki nânı

4. Mür gibi 'ulüvv-i himmetle
Һ'ânığa da'vet it Süleymânı

5. Virme dil kimseye Zeliğâ-veş
Olsa Һüsniyle Yûsuf-ı şânı

6. Kendü yağunla kavrulup dâyim
Şem'-veş kalbün eyle nürânı

7. Tâ ki ref' ola dîde-i cândan
Perde olan Һicâb-ı zulmânı

8. Göresin sen seni ne cevhersin
Kanda deryâ bu cevherin kânı
9. Gözüñ aç kalma bezm-i ğafletde
Mey şarâb-ı ğurûr siler anı (?)
10. Olup esrâr-ı 'aşk ile hayrân
Eyle rindâne 'âlemi seyrân

IV

1. İdüp ol yâr-i âşinâyı yâd
Eyle ey dil figân ile feryâd
2. Bende-i 'aşk ol olmak istersen
Bend-i ğamdan hemîşe ger âzâd
- (61b) 3. Hâşılıñ yaksun⁷ oda âteş-i 'aşk
Hırmen-i 'ömrün eyle sen berbâd
4. Râh-ı 'aşk içre cân viren kişiler
Girdiler gerçi qodılar eyü ad
5. Hüsrev-i 'âşikân olur mıydı
Cân-ı şîrîni virmese Ferhâd
6. Hâl idin 'aşkı kalma kâlinde
Güm olur söz binâsı bî-bünyâd

⁷ yaksun: yaksun.

7. Dildeki nân ile kârın toymaz
Lafz-ı sükker ağızda virmez dad
8. Feraḥ adın telaffuz itmekle
Gönjli ğamgîn olan olur mı şâd
9. Olup esrâr-ı 'aşk ile ḥayrân
Eyle rindâne 'âlemi seyrân

V

1. Anladır n'oldı cümle çün encâm⁸
'Aşya âğâz idüp ele al câm
2. İçmeyince mey-i şafâ-baḥşı
Zâyil olmaz küdüret-i eyyâm
3. Ruḥ u zülfün ğamını toylayalum
Bizi mest eyle sâķī şubḥ u şâm
4. Vaşla irgür *Birâderi* dâyim
Her gün olur *Delüye* bayram
5. Ko *Gazâlî* kirişme-i ğazeli
Virme ol şive ile nazma niżâm
6. Yeter it sîm birle evşâfın
Puḥtesin sözleriḡ gerekmez ḥâm

⁸ cümle çün encâm: çün cümle encâm.

7. Söyle bir söz daği Kelîm-âsâ
Ki işidenler diyeler işte kelâm
8. Ehl-i derd olmak ister isen ol
'Aşk meyhânesinde dürd-âşâm
9. Başka bir pâdişâh olup sen de
Olma şöyle esîr-i neng ü nâm
10. Olup esrâr-ı 'aşk ile hayrân
Eyle rindâne 'âlemi seyran

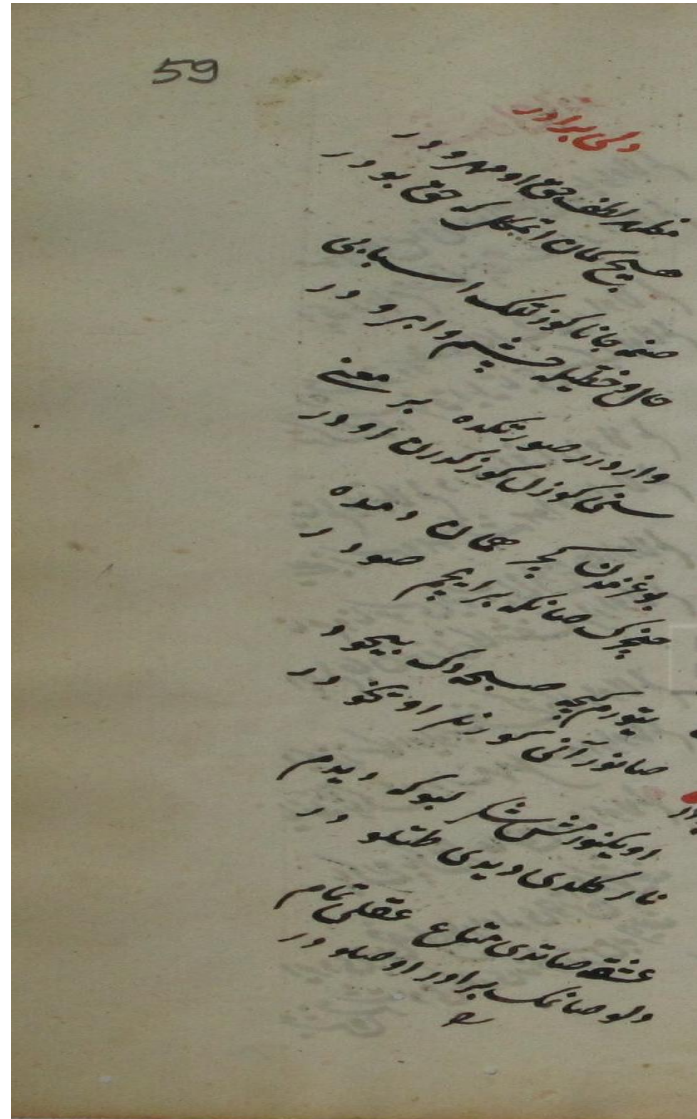
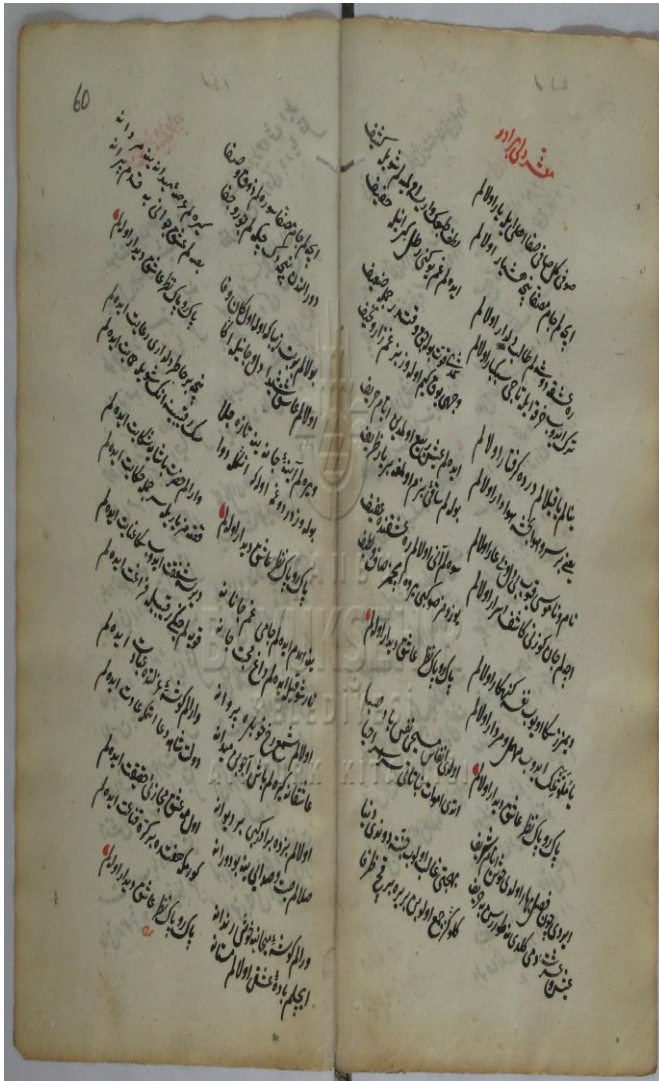

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Namık (hzl.) (2017). *Riyâzî Muhammed Efendi, Riyâzü's-Şuara (Tezkiretü's-Şuara)*. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-191371/riyazi-riyazus-suaratezkiretus-suara.html> [erişim tarihi: 20.03.2020].
- Ayvansarâyî, Hafız Hüseyin Efendi ibn Hacı İsmail (1281). *Hadîkatü'l-Cevâmi'*. TBMM Kütüphanesi Açık Erişim Koleksiyonu. <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/551> [erişim tarihi: 07.03.2020].
- Canım, Rıdvan (hzl.) (2018). *Latîfî, Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ*. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-216998/latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzama.html> [erişim tarihi: 19.03.2020].
- Durmuş, Tuba Işinsu (2014). "Gazâlî, Deli Birader". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6116> [erişim tarihi: 20.03.2020].
- Erdoğan, Mustafa (hzl.) (2017). *Bursalı Rahmî Dîvânı*. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195643/bursali-rahmi-divani.html> [erişim tarihi: 19.03.2020].
- Gökyay, Orhan Şaik (1970). "Gazâlî (Deli Birader)". *Türk Dili* 22 (223): 18-31.
- Gökyay, Orhan Şaik (1994). "Deli Birader". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C. 11. İstanbul: TDV Yay. 135-136.
- Gözitok, Mehmet Akif (2014). "Deli Birâder Gazâlî ve Miftâhu'l-Hidâye İsimli Eseri". *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 52: 105-139.
- İpekten, Halûk vd. (hzl.) (2017). *Sehi Bey, Heşt-Bihîşt*. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf> [erişim tarihi: 19.03.2020].
- İsen, Mustafa (hzl.) (2017). *Gelibolulu Mustafa Âlî, Kühnü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194288/kunhul-ahbarin-tezkire-kismi.html> [erişim tarihi: 20.03.2020].
- Kılıç, Filiz (hzl.) (2018). *Es-Seyyid Pîr Mehmed bin Çelebi, Meşâ'irü's-Şu'arâ*. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-210485/asik-celebi-mesairus-suara.html> [erişim tarihi: 20.03.2020].
- Kut, Günay (1973,1974). "Gazâlî'nin Mekke'den İstanbul'a Yolladığı Mektup ve Ona Yazılan Cevaplar". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*. TDK Yay. 223-252.
- Mecmuâ*. İ.B.B. Atatürk Kitaplığı. Yazma Eserler Koleksiyonu. OE Yz 0825. http://ataturkkitapligi.ibb.gov.tr/kutuphane3/yazmalar/OE_Yz_0825.pdf.
- Sungurhan, Aysun (hzl.) (2017). *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ*. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194494/kinalizade-hasan-celebi-tezkiretus-s-uara.html> [erişim tarihi: 20.03.2020].
- Taş, Hakan (2008). "Deli Birâder Gazâlî [ö. 1535?]'nin Elif-nâme'si". *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 3 (2): 642-652.
- Yavuz, A. Fikri ve Özen, İsmail (hzl.) (1972). *Bursalı Mehmed Tâhir Bey, Osmanlı Müellifleri*. C. 2. İstanbul: Meral Yay.
- Zülfe, Ömer (2008). "Deli Birader Gazâlî'nin Cerr-nâmesi". *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi The Journal of Turkish Cultural Studies* 18: 123-140

EK: Orijinal Metinler

حاصل کونک اوور آتیشی
 فون عوک ایلاس براب
 راه عشق ایچره بچ و برن کیشیر
 کوشیر کره قور لر ابو آد
 سه وفاق اولور میسلی
 جان شیر و بر سر زنا
 حال بون عشق قالمه قلنده
 کم اولور سوزناس یی بنیا
 دله کی نانیل قرن طویز
 نظر کزغزده و بر زردا
 فرج آدین تعلق اتمکله
 کوملی غمکین اولان اولورنشا
 اولوب سر عشق قران
 ایله رندانه عالی سیران
 اکلون لوی چون جگر انجام
 عیسه آفا زایوب اله آغام
 ایچینین صفا جیشی
 زایل اولور کورت ایام

برون نظیف کور اولون
 فایده چشم خانی قز سیدار
 بر نظر بویسی کی کوزم
 اشتیاقی نیشته افتقار اودار
 چشمی نالک قبول اول
 سوزمکلر نیشته آتار
 کاهاری نلف اوتور بزم
 کله سوزم بودیم بر بار
 اولوب سر عشق قران
 اولور اده عالی سیران
 زنده صیبه مهر عشق
 قلوبه کورده کمر قیاس
 صهوز اولان اولورنشا
 صده منتجاب جماله
 قوش کی ایلم سر ج اوزده
 املی سر سده کی ناسه
 بر نیشته اولان ایلم استرک
 بند غم عیسه کز آزاد

